

POSTANOWIENIE

23 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 23 kwietnia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa Z.P. i A.N.

przeciwko Syndykowi masy upadłości X. spółki akcyjnej w upadłości w W.

o stwierdzenie nieważności umowy i zapłatę, ewentualnie ustalenie
bezskuteczności,

na skutek skargi kasacyjnej Syndyka masy upadłości X. spółki akcyjnej w upadłości
w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 25 maja 2023 r., I ACa 304/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od doręczenia pozwanemu odpisu niniejszego orzeczenia, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności

w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do powyższych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Pozwany wnioskował o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni art. 22 k.c. (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które przedstawił w formie pytań: „czy przedsiębiorcy, który – za środki pochodzące z kredytu hipotecznego – nabywa nieruchomości w celach mieszanych mieszkaniowo-zarobkowych (z wykorzystaniem co najmniej części nieruchomości na cele rejestrowe, w tym na potrzeby prowadzenia w niej działalności gospodarczej) przypisać można status konsumenta, o którym mowa w art. 22¹ k.c., z uwzględnieniem, że – stosownie do: (a) art. 2 lit. b dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich („dyrektywa 93/13/EWG”), (b) art. 2 pkt 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniającej dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady („dyrektywa 2011/83/UE”), (c) art. 4 ust. 1 lit. a dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/11/UE z 21 maja 2013 r. w sprawie alternatywnych metod rozstrzygania sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE („dyrektywa w sprawie ADR w sporach konsumenckich”) oraz (d) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 524/2013 z 21 maja 2013 r. w sprawie internetowego systemu rozstrzygania sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE („rozporządzenie w sprawie ODR w sporach konsumenckich”) – za konsumenta uważa się osobę fizyczną, która działa w celach niezwiązanych z handlem, przedsiębiorstwem lub zawodem?”; - „czy zamieszkiwanie w kredytowanej

nieruchomości, będącej równocześnie stałym miejscem wykonywania działalności gospodarczej przedsiębiorcy wyklucza przyjęcie, że umowa kredytowa zawarta została w bezpośrednim związku z działalnością gospodarczą lub zawodową kredytobiorcy, z uwzględnieniem faktu, że: przedsiębiorca, prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą uprawniony jest do rozliczenia w ramach kosztów uzyskania przychodów prowadzonej przez siebie działalności odsetek od kredytu hipotecznego, zaciągniętego na zakup nieruchomości, służącego potrzebom mieszkaniowym, proporcjonalnie do zajmowanej na działalność gospodarczą powierzchni oraz domniemania prawdziwości wpisu, o którym mowa w art. 16 ust. 1 ustawy z 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 541)?”; - „jakie mierniki (ilościowe, jakościowe, celowościowe, podatkowe etc.) przyjmować należy w celu prawidłowej oceny czy przeznaczenie kredytowania ma charakter konsumencki (osobisty, prywatny) /mieszany (prywatno-gospodarczy)?”; - „czy dokonanie wpisu stałego miejsca wykonywania działalności gospodarczej w lokalu nabytym za środki pochodzące z kredytu hipotecznego stanowi czynnością typową ze względu na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej, z uwzględnieniem, że z faktu prowadzenia w danym miejscu działalności gospodarczej wynika profesjonalny charakter, powtarzalność i ciągłość podjętej przez przedsiębiorcę aktywności, ukierunkowanej na osiągnięcie zysku, a w lokalu takim zapewnić należy odpowiednią infrastrukturę techniczną i zaplecze, umożliwiające świadczenie usług oraz ich przyjmowanie od zewnętrznych kontrahentów?”.

Pozwany zarzucił, że Sąd Apelacyjny w Białymstoku posłużył się wyabstrahowanymi miernikami ilościowymi i jakościowymi, przyjąwszy ad hoc, że cechy nieruchomości (jej położenie i metraż) wykluczają prowadzenie w niej działalności, z pominięciem specyfiki usług, świadczonych przez Kredytobiorcę frankowego. Jednocześnie, Sądy I i II instancji zaniechały ustalenia czy powód (jako przedsiębiorca) rozlicza wydatki związane z utrzymaniem i eksploatacją mieszkania oraz odsetki od rat kredytowych jako koszt uzyskania przychodów w odniesieniu do całego lokalu lub wyodrębnionej do prowadzenia działalności części.

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako na przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga określenia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy ustalił, że „Powodowie działając jako konsumenci, wystąpili w dniu 26 czerwca 2008 r. do pozwanego z wnioskiem o udzielenie kredytu na zakup mieszkania na rynku wtórnym” (s. 3), „Nabycie mieszkania ze środków pochodzących od pozwanego służyło i służy zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych powodów. Powód nie prowadził tam działalności gospodarczej” (s. 7). Pozwany w apelacji zarzucił, że wyrok Sądu Okręgowego został wydany z naruszeniem art. 232 w zw. z art. 6 k.c. w zw. z 233 § 1 k.p.c. „poprzez uznanie, że strona powodowa udowodniła, iż sporną umowę zawarła jako konsument, podczas gdy to na stronie powodowej zgodnie z ogólną zasadą rozkładu ciężaru dowodu spoczywa obowiązek wykazania posiadania statusu konsumenta, a strona powodowa nie przedstawiła żadnych dowodów, z których powyższe by wynikało, w tym nie obaliła domniemania zgodności z prawdą wpisu do rejestru działalności gospodarczej, a zgodnie z art. 385¹ § 4 k.c. jedynie ciężar dowodu co do indywidualnego uzgodnienia umowy został przeniesiony na przedsiębiorcę, co oznacza, że pozostałe przesłanki (w tym również posiadanie statusu konsumenta) spoczywa na osobie powołującej się na ochronę prawną przynależną konsumentom”. Sąd Apelacyjny zarzut ten rozważył i stwierdził, że „kwestionowanie przez pozwanego w apelacji statusu konsumentów po stronie

powodów nie znajduje racji bytu w okolicznościach sprawy niniejszej. Trafnie bowiem Sąd I instancji zauważył (odwołując się do orzecznictwa sądowego), że dla możliwości uznania powoda jako osoby fizycznej za konsumenta wystarcza ustalenie, że umowa zawarta przez niego z pozwanym bankiem była czynnością prawną niezwiązaną bezpośrednio z jego działalnością gospodarczą lub zawodową”. Sąd Apelacyjny zbadał zaświadczenia z CEiDG (k. 116), na które powołał się zarówno Sąd Okręgowy w ustaleniach odnośnie do statusu powodów w umowie kredytowej, jak i pozwany, i uzupełniając ustalił, że „powód prowadzi działalność gospodarczą w zakresie usług związanych z przeprowadzkami” (...) „z treści wniosku kredytowego wypełnionego przez powodów wynika, iż powodowie wnosili o skredytowanie zakupu lokalu mieszkalnego, usytuowanego na IV piętrze, o powierzchni ok. 60,4 m²”. Sąd Apelacyjny wywiódł, że „w takiej wielkości i tak usytuowanym lokalu (...) świadczenie przez powoda usług związanych z przeprowadzkami nie jest po prostu możliwe, a wskazanie adresu kredytowanego przez pozwanego lokalu jako adresu prowadzenia przez powoda działalności gospodarczej ma charakter li tylko ewidencyjny i nie pozostaje w bezpośrednim związku z prowadzoną przez powoda działalnością”.

Zacytowane wypowiedzi Sądów obu instancji dotyczą ustalonych przez nie faktów oraz oceny dowodów, a ta nie może być podważana w postępowaniu kasacyjnym. Jeżeli pozwany miał wiedzę i środki dowodowe mogące stanowić podstawę do innych ustaleń niż te, które poczynione zostały na podstawie materiału dowodowego dostarczonego przez powodów, to powinien był je przedstawić Sądowi pierwszej, a ostatecznie - drugiej instancji w niniejszej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 2 pkt 7 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1935), orzeczono jak w postanowieniu.

[SOP]

[a.ł]

